

Odločitev v Španiji zavlačuje - kakor zmeraj - vojna industrija.
Napredovanje nacionalistov vse močnejše

Madridska vlada ponuja premirje

Pariz, 14. avg. o. Po nekkih vesteh je madridska vlada ponudila generalu Francu predlog za premirje, katerega utemeljuje s tem, da je nujno potrebno, da zapuste tuji državljani Španijo, če se ne bo Španija zapletla v mednarodne spore. Do tega predloga vlade je prišlo na pobudo novega angleškega odpravnika poslov v Madridu, ki po vesteh francoskih listov nima samo nalogo, da zavaruje angleške državljane, marveč tudi, da posreduje med vlado in med nacionalisti. Trdijo tudi, da je zadnje dni levitarska vlada v Londonu izrazila željo, da bi Anglija izposlovala premirje med nacionalisti in med njo. Boje se samo, da ne bi Nemčija z zavlačevanjem svojega odgovora dobila toliko časa, da oboroži nacionaliste in tako doseže zmago fašizma v Španiji. Vlada z vso naglico pošilja zlato v Pariz, po drugi strani pa tiska veliko množico bankovcev.

Kdo zavlačuje odločitev

London, 14. avg. o. Včeraj je s croydonskega letališča pri Londonu odletela večja skupina letal za Španijo. Prav tako je odšlo iz Amsterdamu več holandskih avijonov, ki so vsi določeni, da pristanejo v Burgosu in se stavijo na razpolago vstašem. Od angleških letal so trije orjaški bombniki, ki imajo prostora za 16 oseb, pristali v Burgosu, dva pa sta odletela naprej v Madrid. Iz tega je razvidno, da vojna industrija, bodisi angleška ali druga brez razlike dobavlja aeroplane, tako upornikom, kakor levitarski španski vladi. Cene letalskim motorjem in letalom so zadnje čase silovito poskočile. Iz tega lahko sklepamo, da vojna industrija, kakor povsod in zmeraj tudi v Španiji pospešuje vojno z vsemi silami in da se bo odločitev v Španiji zavlekla zaradi zaslužkov industrije.

Poročila o položaju

Gibraltar, 14. avg. o. Po večeršnjih vesteh in po poročilih od nocoj se je položaj v vseh španskih bojnih območjih odločno v korist upornikov. Po zatrditvah njihovih radijskih postaj so povsod dosegli sijajne uspehe. Toda ti uspehi po njihovem lastnem priznanju še daleč ne pomenijo končne in veljavne zmage, ker se vladne čete odločno branijo na vseh frontah.

Včeraj so uporniški avijoni napadli največjo vladno bojno ladjo križarko »Jaime Primera«. Ladja je križarila pred obalo Malage. Avijoni so jo bombardirali z vso silo. Kakor poroča Havasov poročevalec je ena bomba padla naravnost v vhod, ki drži pod krov, v ladji eksplozivna ter predrla stranice ladje. Križarka »Jaime Primera« se je zaradi tega potopila. Na pomoč so ji sicer prihiteli druge manjše bojne ladje, toda sovražni avijoni so se kljub divjemu obstreljevanju hitro umaknili.

Uporniška bojna ladja »Almirante Cervera« je včeraj priplula pred San Sebastian, katerega uporniške čete s kopenske neprestano obstreljujejo. Poveljnik bojne ladje je dal vladnim četam ultimatum, da bo mesto bombardiral, če se ne udajo do polnoči. Uporniški avijoni bombardirajo pokrajino Irun, toda brez večjih človeških žrtev.

Iz Huelve poročajo, da je poveljnik napadanih vladnih oddelkov iz Badajozu z večjo četo vojakov pobegnil čez portugalsko mejo, kjer jih je obmejnja straža razorožila. S Kanarskih otokov je odplulo več uporniških bojnih ladij proti Portu Ferolu, da bodo pomagale obstreljevati San Sebastian.

Šah v Zemunu

Zemun, 14. avgusta. m. V. e. Preinfalk nadaljeval prekinjeno partijo s ... .., katero je izgubil. Kindij je kot beli prodiral v otvoritvi z d- pešcem. Preinfalk se je branil z indijsko obrambo. V sredi igre pa ni najboljšo nadaljeval ter dopustil, da je Kindij ugrabil kmeta. Prodor Kindijevih pešcev na kraljevem kralju je slednjič odločil igro, ki je prinesla Kindiju celo trčko.

V čeraj se je začelo X. kolo šahovskega turnirja. A-skupina: Matvejev je dobil proti Burmistrovu. Svab je imel proti Filipoviću že dobljeno igro, toda pregledal je figuro in tako je moral igro izgubiti. Lešnik iz Maribora je imel v Schreiberju precej nevarnega nasprotnika. Oba sta igrala precej ostro. Schreiber je žrtvoval za napad figuro, vendar ta rešitev ni bila umestna. Lešnik se je posrečilo napad odbiti. V protinapadu je hitro zmagal. Prokopjevič je zapisal točko s Matoševićem. Bayer in Filipčić sta remizirala. Mažuran in Savič pa igro prekinila v boljšem stanju za Saviča. B-skupina: V tej skupini je sinoči Kindij predlagal Poljakova. Poljakov je kot beli v Capablancavi otvoritvi damskega gambita začel precej ostro napadati, vendar pa je v središču odnehal. Kindij je dobil pešca in odločil igro v svojo korist. Preinfalk iz Ljubljane je dobil partijo po kontumacu proti Živanoviću. Jonke : Milojčić, Ilijčić : Ninčić, Jurišić : Pelva, Pavlovič : Avirovič eno igro prekinili in jih nadaljujejo danes dopoldne. Stanje po X. kolu je sledeče: A-skupina: Matvejev 8, Filipčić 6 in pol, Lešnik, Bayer 6 (1), Prokopjevič 5 in pol, Filipović 4 in pol, Burmistrov 4, Svab 3 in pol itd. B-skupina: Kindij 9, Preinfalk, Poljakov 8, Pavlovič, Jonke 4 in pol (1), Jurišić 3 in pol itd. Nocoj se bo igralo XI. zadnje kolo pred finalom. Lešnik iz Maribora bo igral proti Matoševiću, Preinfalk pa proti Ilijčiću. Izid teh partij pa ni več odločilnega pomena za vstop v finale, ker sta si oboje slovenska zastopnika na tem turnirju, Lešnik in Preinfalk že priborila potrebne točke.

Z vladne strani poročajo samo, da je oddelek zveste vojske zavzel vas Ventas, ki leži 3 km od Iruna in da je položaj upornikov v Bilbao ogrožen. Po poročilu madridskega lista »Claridad« delajo vladne avijonske tovarne v Madridu s polno paro in dovrše vsak dan tri letala.

Včeraj so nacionalisti zasedli Badajoz, v katerem se še vrše boji. Nacionalisti so zdaj gospodarji skoraj vse Španije in najboljše ceste, ki vodi proti Madridu. V Toledu, katerega oblegajo vladne čete se z vso zagrizenostjo bori 11.000 nacionalistov ter 4000 žensk že tri tedne. Uporniki prodirajo tudi proti Malagi.

V Malagi red in mir

Malaga, 14. avgusta. o. Dopisnik »New York Timesa« poroča, da vlada v Malagi popoln mir. Oblast so prevzeli delavski sindikati, ki so se utaborili v duhovskem semenišču. Odbori ljudske fronte vladajo nad mestom. Ti odbori so zaplenili vse ladje, ki vrše obalno plovo za prevoz čet in živčev. Dopisnik ameriškega lista pravi, da se mu zdi najbolj čudno to, da v Malagi ni bilo nobenih požigov. Nepoškodovani so ostali vsi samostani in cerkve, pač pa so levitarski porušili hiše uglednih desničarskih voditeljev. Kar je bilo v njih umetnin, so jih spravili na varno. Malaga je trenutno glavno oporišče za vladno mornarico, ki ima nalogo bdeli nad prehodom skozi Gibraltar in bombardirati uporniška pristanišča v Andaluziji. Po večeršnjem obstreljevanju »Jaime Primera« je priplula v Malago italijanska križarka »Savioia«.

Iz krvave Katalonije

Barcelona, 14. avgusta. AA. (Havas.) Semkaj sta prispela dva tovorna avtomobila z živili, ki so jih zbrali za svoje španske somišljenike pristati francoske ljudske fronte.

Katalonska avtonomna vlada je imenovala osrednji odbor za nadzorstvo nad industrijo in uređitev njenega dela. V odboru so zastopniki strank, ki tvorijo ljudsko fronto, in zastopniki delavskih organizacij.

Sindikalni svet ekstremistov je izročil ravnateljstvu muzeja pri prosvetnem ministertvu zbirko slik, ki so jo našli v hiši bivšega ministra Camba. V zbirki so dela Tiepola, Tintoretta, Goye, Batticellia, Murilla el Greca. Razen tega obsega zbirka tudi dragocene italijanske gobeline iz 15. stoletja in dela vanejskih spodbudnih umetnikov iz Katalonske.

Vlada preklicuje - vlade ni

London, 14. avgusta. Španska vlada je pooblastila svoje poslanstvo v Londonu, naj demantira vesti, da je vlada zapustila Madrid in da je odšla v Valencijo. Prav tako demantira špansko poslanstvo, da bi hotela madridska vlada oditi v neko drugo mesto.

Podpis kolektivne pogodbe

Napori grške diktature

Atene, 14. avgusta. AA. Atenska brzojavna agencija. Predsednik ministrskega sveta Metaxas, državni podtajnik za gospodarske Dinitratos, ravnatelj dela v ministrstvu gospodarskega Pavla, in predsedniki trgovskih in industrijskih zbornic v Atenah, Pireju in Solunu, grško industrijsko združenje, zastopniki delodajalcev, predstavniki delavskih združenj v Atenah in Pireju, predsednik združenja pristaniških delavcev, zastopniki trgovskih stanov, bank, trgovskih uradnikov itd., so sinoči podpisali kolektivno pogodbo o minimalnih delavskih in nameščenskih mezdah in plačah.

Predsednik ministrskega sveta Metaxas je izjavil prisotnim, da še ni podpisal listine s takšnim zadovoljstvom in optimizmom v bodočnost.

Listi komentirajo ta dogodek in poudarjajo, da je najboljši sredstvo proti prevratniškemu rovarjenju, kakor je že dejal predsednik ministrskega sveta Metaxas v poslanski zbornici, v tem, da se odstranijo povodi za tako rovarjenje in da

Pariz, 14. avg. Posebni poročevalec lista »Jour« javlja iz Bayonne, da v Madridu ni nobene vlade več. Prav tako potrjuje, da je predsednik republike Azana s svojimi ministri zapustil prestolnico in prispel v Valencijo. Predsednik parlamenta Martinez Barrio se nahaja na neki ladji v Carlageni. Pravijo, da je skušal sestaviti vlado iz zastopnikov Valencije, Alicante, Mursije in Castella. Njegove načrte so preprečili komunisti in anarhisti.

»Jour« piše, da se je pridružil upornikom španski vojni brod Mendoz Neuz, ki se je pravkar vrnil iz španske Gvineje.

Iz tabora v tabor

Lizbona, 14. avg. AA. (Havas.) Portugalski radijski klub poroča: Včeraj so štiri uporniška letala preletela Badajoz. Letala so močno bombardirala postojanke vladnih prostovoljcev. Vrgla so približno 100 bomb po 30 kg in več manjših bomb.

Uporniške sile pritiskajo na mesto Badajoz. V samem mestu pa je izbruhnil upor proti komunistom, ki tvorijo glavni del vladnih pristavev.

Pariz, 13. avg. AA. Po poročilu iz Tangerja je po odhodu generala Franca v Sevilo prevzel poveljstvo uporniških čet v Špankem Maroku general Organ. Čete prevzajajo iz Ceute v Algeciraz z letali. Zadnje dni jih niso prevzajali z ladjami.

Trde tudi, da se je zadnje dni prigrisalo v Tetuanu pri upornikih veliko število novih pristavev iz vrst tistih, ki so bili doslej njihovi nasprotniki.

Iza Rubijo, ki spada med glavne komunistične prvake v Badajozu je v bližini Elvase pobegnil na Portugalsko.

Radijska postaja poroča, da se je upornikom posrečilo reorganizirati svoje pomorske sile. Njihova najmočnejša ladja je linijska ladja »Espana« (15.000 ton). Razen tega razpolagajo s križarkami »Almirante«, »Servera« in »Canariac«.

Tu trde, da je padel Miguel Maura, bivši minister in vodja levega krila španske konservativne stranke, ko se je hotel skriti v poslopje argentinskega poslanstva.

Franco prodira

Gibraltar, 14. avg. Čete generala Franca so začele prodirati. Davi je odšlo kakih 600 vojakov s strojnimi in oddelek topništva v smeri proti Esteponu. Prav tako je kakih 500 vojakov in fašistov s številnimi tovornimi avtomobili in kolonami bolničarjev odšlo iz San Roca in krenilo takisto proti Esteponu. Mislijo, da bo danes popoldne prišlo do hudega boja, ko se te čete spopadejo s komunisti in vladnimi milicijami iz Estepona.

Sevilla, 14. avg. Uradno poročajo, da je kolona iz Seville, ki so jo poslali proti Malagi, zavzela Antequero, ki leži 60 km od Malage. Uporniška letala so včeraj preletela Badajoz in pozivala v letakih prebivalstvo, naj se vda. Zmaga nacionalne stvari je gotova. Vojaške osebe imajo še časa, da se vdajo s častnimi pogoji.

se da delavcem zaščite in nudi pomoč, ki naj ga odvrne od slabih nasvetov.

Vladne načrte so dobro proučili, preden so jih uveljavili.

»Elefteron Vima« piše: Podpis kolektivnih pogodb o delu je lahko grški vladi v čast. Grški delavci in nameščenci bodo odslej varni pred vsakim izkoriščanjem in so postali gospodarji svoje usode.

List »Povia« piše med drugim. Podpis kolektivnih pogodb o delu, ki veljajo eno leto, kakor tudi razsodišče pod zaščito države pomeni veliko pridobitev. Na ta način je Grčija ustvarila osnovo za politiko, ki naj podpira delavca.

Katimerini pravi med drugim: Podpis kolektivne pogodbe pomeni važno stopnjo, ki jo opravičuje najboljše upe za bodočnost.

Tudi drugi listi pozdravljajo podpis kolektivnih pogodb o delu. List »Akropolis« pozdravlja vladne ukrepe v korist delavskih in siromašnih slojev, da- lje gradnjo cenjenih stanovanj in velika javna dela.

Avstrijski listi o dr. Stojadinoviću

Dunaj, 14. avgusta. AA. Veliki uradni listi občujejo v večeršnjih in današnjih številkah, in sicer uradna »Wiener Zeitung«, »Neues Wiener Tagblatt«, »Neues Wiener Journal« in »Der Wiener Tag« v zvezi v nedavno obletnico vlade dr. Milana Stojadinovića zelo toplo in simpatično ter objektivno pisane članke, v katerih navajajo stvarne zasluge dr. Stojadinovića in njegove vlade za normalizacijo razmer v Jugoslaviji. Listi pišejo med drugim, da so se v sosednji kraljevini čez mnoge notranje in zunanje težkoče vendarle približali k normalizaciji razmer in da se je izkazalo, da je povratek demokracije mogoč samo postopno. Koj po smrti blagopokojnega kralja Aleksandra, pravijo listi, je postalo jasno, da se bodo poizkusili in eksperimenti Uzunovičeve in Jeftičeve vlade, končali brez uspeha in da se je mogoče vrniti k demokraciji samo postopno.

Dr. Stojadinović je izbral popolnoma novo pot; pravi eden izmed teh listov. Pri tem je pokazal državniško koncepcijo, ki mu je ne morejo odreči tudi njegovi največji nasprotniki. Načelo enakosti in najstrožjega spoštovanja zakonitosti sploh, kar je dr. Stojadinović po prevzemu oblasti napovedal, je postala vodilna zvezda njegovega dela.

Krepko je prepričan, da bo samo na ta način mogoče odstraniti obstoječe ovire.

Med največje uspehe dr. Stojadinovića spada ustanovitev skupne jugoslovanske stranke JRŽ, za kar sta prispevala potrebne predpogoje dr. Korosec in dr. Spaho s svojim vstopom v vlado. Bližnje občinske volitve bodo generalna preizkušnja za parlamentarne volitve, ki bodo kasneje. Stranka je doživela svojo notranjo organizacijo. Nedavni prvi kongres je pokazal zadovoljivo sliko njene notranje konsolidacije. Dr. Stojadinović, ki je že enkrat kot finančni minister rešil jugoslovanski dinar, je sedaj rešil z velikim uspehom niz prav težkih in sestavljenih gospodarskih vprašanj ali jih vsaj približal njihovi rešitvi. Velika javna dela so v teku. Dr. Stojadinović je brez posebnih finančnih bremen poskrbel v to svrhu potrebna sredstva. V zunanji politiki s; je dr. Stojadinović stavil za cilj in ga popolnoma dosegel, naj bi namreč Jugoslavija zavzela mednarodno mesto, ki ga zasluži. Dr. Stojadinović je s svojim visokim znanjem dosegel za svojo državo, da ji priznavajo vlogo, ki ji gre. S tem se je dr. Stojadinović uvrstil med prve evropske državnike.

Udeležencem slavnosti v Stični

Vsi udeleženci iz Ljubljane, ljubljanske okolice in Gorenjske se odpeljejo v Stično s posebnim vlakom, ki odhaja v soboto popoldne ob 3 iz gl. kol. Vlak obstaja na vseh postajah iz Ljubljane do Stične. Dolenici, zlasti Novomeščani, se vozijo tudi s posebnim vlakom, ki odhaja ob 3 popoldne iz Novega mesta. Slovesen sprejem cerkvenih knezov in svetnih dostojanstvenikov bo pred kolodvorom v soboto ob 5 popoldne. Vsak udeleženec kupi izletniško karto, ki je veljavna od sobote popoldne do ponedeljka popoldne. Vožnja stane 13 Din. Udeleženci morajo imeti znake, ki jih opravičujejo k vsem prirreditvam.

Narodne noše iz Ljubljane naj potujejo tudi s posebnim vlakom ob 3 popoldne ter se v Stični uvrste za zastavo Prosvetne zveze in fanfaro. Tako bodo sodelovali pri sprejemu in sprevedu od kolodvora do Stične že v soboto. Druge narodne noše naj pa pridejo gotovo v nedeljo k zaključni procesiji in k stanovskim zborovanjem.

Godbe, ki sodelujejo, igrajo izključno one pesmi, ki so jih igrala lanske leto na kongresu. Prostovoljno sodelujejo poleg godbe Združenja poštinih zvančnikov in služiteljev, sekc. drav, banovina, tudi cerkvena godba iz Žužemberka.

Posebni vlak, ki odhaja iz Ljubljane v soboto ob treh popoldne, odhaja iz Stične v nedeljo 16. t. m. ob 16.40. Tako da imajo vsi udeleženci iz Ljubljane, Gorenjske in Notranjske zveze z večernimi vlaki.

Sodba proti dr. Debeljaku potrjena

Ljubljana, 14. avg. Pred sodnikom-poedincem okrožnega sodišča, g. Ivanom Kraljem, je bil 28. maja letos obsojen zdravnik dr. Gvido Debeljak zaradi dveh prestopkov po tako zvanem avlo-paragrafu 205 k. z. na 6 mesecev in 15 dni zaporu, dalje v plačilo stroškov kazenskega postopanja in izvršev kazni, v plačilo povprečnine 500 Din in v plačilo odškodnine prvemu poškodovancu Alojziju Zajcu v znesku 16.315 Din.

Proti tej sodbi je obsojeni dr. Debeljak vložil po svojem odvetniku dr. Voršiču priziv zaradi krivde in kazni na apelacijsko sodišče. V prizivu je dr. Debeljak poudarjal, da ni zakrivil sam obeh avtomob. nezgod, marveč tudi druge osebe. Poštniški senat apelacijskega sodišča pod predsedstvom a. s. g. Vinka Stasserja je o tem prizivu razpravljal v tajni seji. Apelacijsko sodišče je potrdilo prvo sodbo v pogledu krivde in kazni prizivatelja dr. Debeljaka, smatralo je kazeno 6 mesecev in 15 dni zaporu za primerno. V tej točki je bil priziv zavrnjen. V pogledu odškodnine Alojziju Zajcu pa je sodišče deloma ugodilo prizivu in odločilo, da se poškodovane A. Zajc zavrne na civilnopravno pot za zahtevke 10.000 in 5360 Din, ki jih je stavil za bolečine in zdravljenje. Glede ostalih odškodninskih zahtevkov pa ostane prva sodba neizpremenjena. Apelacijsko sodišče je v bistvenih in načelnih točkah osvojilo stališče prvega sodnika. Dr. Debeljak bo najbrže jeseni nastopil kazeno.

Ogromna škoda zaradi toče

Maribor, 14. avgusta. Ob priliki večerajšnje nevihte, ki je divjala na Štajerskem, je bilo tudi silovito neurje v okolici Sv. Ane v Slovenskih goricah. Padala je za lesnik debela toča. Napravila je mnogo škodo, na poljskih posevkih, pa tudi v vinogradih, ki jih je skoro popolnoma uničila. Najbolj prizadete so občine Mali vrh, Ledinec, Ščavnica, Ziterce, Zgornji Gašter in Jurjevski dol, ki leže vse na področju okraja Maribor-levi breg. Uničenih je 80% teh pridelkov. Letina je zelo dobro obetala in je prebivalstvo pričakovalo v njej izboljšanje svojega težkega gospodarskega stanja, sedaj pa je ob tem razdejavanju vse obupalo in s strahom gleda na bodočnost. Škoda, ki so jo povzročile te vremenske nezgode, gre v stotoisoče.

Okraden sodnik

Maribor, 14. avgusta. Včeraj zvečer od 7. do 9. ure nekako se je dosedaj še neznan zlikovec splazil v pritlično stanovanje kazenskega sodnika na mariborskem sreskem sodišču dr. Krizarja v Vrtni ulici 23 ter mu odnesel pet skoro popolnoma novih suknjic, štiri promenade in en črn, dva para čevljev eno aktovko in več drugih potrebščin. Škoda, ki jo trpi sodnik znaša okoli 8000 dinarjev.

Izgubljeni in najdeni dežnik

Ljubljana, 14. avgusta. Včeraj so imeli pasanti na Mestnem trgu priliko opazovati zanimiv prizor: Prihitela je stara ženica ter povpraševala tam stoječe, če so morda videli kako žensko, ki bi imela dežnik z belim ročajem. Nagovorjeni so pokazali na neko drugo žensko, češ: pogledj, tista ga ima. Stara ženica je planila proti omenjeni ženski, ki je res imela v rokah dežnik z belim ročajem, ter začela dežnik puliti iz rok iznenadene ženske. Slednja je debelo pogledala, potem pa se je z vsemi silami postavila v obrambo dežnika. Začelo se je prepiranje, med katerim je prva drugo očitala, da je dežnik ukraden; grozila je s policajem in sploh bila precej glasna. Ko sta se tako prepirali, se je v bližini oglasila tretja ženica: »Kaj pa se kregaš, če imaš pa tukaj svojo marelo! Prva pogleda vsa izenaden v to smer, steče proti tretji ženski in vzame ponujeni dežnik. Bilo je malo nerodno — dežnik pa je bil le najden....

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek, 14. avgusta: Evsebij.
Jutri, sobota, 15. avgusta: Vel. Šmaren.

Nočno službo imajo danes lekarne: mr. dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62; mr. Gartner, Moste, Zaloška cesta. — Jutri: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Avtoizlet: 5.—9. septembra na Dunajski velesej, 6.—8. septembra v Benetke in Padovo. Prijave: Izletna pisarna Okorn, Ljubljana, hotel Slon, tel. 26-45.

V BELO KRAJINO 23. in 30. avgusta na žegnanje k Trem Faram: z avtom čez Žužembork—Semič—Črnomelj; nazaj Medika—Novo mesto—Trebneje; 85 Din. Prijave in pojasnila: »Po božjem svetu«, Ljubljana, Wolfova ulica 1.

Termin za oddajo konkurenčnih osnutkov kiparskih in slikarskih del za novi parlament je podaljšan do 1. oktobra 1936. Podaljšanje termina velja enako za vsa dela. — DSLU.

Radiofonska oddaja postaja v Ljubljani javlja cenj. poslušalce radija, da bo v soboto, dne 15. t. m. oddajala poročila o važnejših momentih mednarodne motociklistične dirke na Ljubelju od 12.30 do 14. ure.

Občni zbor Slomškove družbe bo v četrtek 27. avgusta po prihodu jutranjega vlaka na Brezjah. Natančni spored sporočimo v prihodnjih dneh. Danes sporočamo, da bo poleg poročil odbora tudi še nekaj prav zanimivih predavanj. Vse članstvo od blizu in daleč najtopleje vabimo, da se tega obnove zboru v najboljše število udeležijo. Prejšnji večer bo za tiste, ki bodo že prispeli na Brezje, prijateljski sestanek.

Vpisovane na tehniški srednji šoli, delovodski, moški in ženski obrtni šoli v Ljubljani dne 1. in 2. septembra. Sprejemni in vpisni pogoji so objavljeni na šolski razglasni deski. Vsa potrebna pojasnila daje šolska uprava ustno ali pismeno.

Aljažev klub obvešča planince in prijatelje gora, da bo služba božja v soboto in nedeljo na sledečih postojankah: Kamniška Bistrica ob 9., kapelica sv. Cirila in Metoda, Završka planina pod Stolom ob 9., Koče ob 10. V Vratih na praznik ob 10. in na Veliki planini na praznik ob 10. Na Kredarici na praznik ni mase pač pa je v nedeljo dne 16. avgusta ob 6. n 10.

Spet bodo znižane cene na železnici, seveda predvsem za one, ki bodo potovali na jesenski Ljubljanski velesej. Z rumeno izkaznico, ki jo za Din 2 dobite pri blagajni na postaji, kupite celo karto do Ljubljane, kjer vam na veleseju na legitimaciji potrdi obisk, nakar se lahko z isto karto brezplačno vrnete domov. Za odhod v Ljubljano velja ta popust od 27. avgusta vključno do 13. septembra, a za povratek od 1. do vključnega 18. septembra.

Za najširše plasti naroda bo prirejena državna razstava »Za naš les« na veleseju od 1. do 13. septembra, saj bo vsak obiskovalec z dežele in iz mesta našel na njej kakršnokoli pobudo, da uveljavi svojo spretnost, pridnost in podjetnost in si ustvari boljše čase. Razstavo pripravljajo sami strokovnjaki za vsako panogo posebej, a sodelujejo tudi državne ustanove in oblasti, univerza s svojimi laboratoriji, inženjerji in arhitekti s svojimi projekti in gotovimi objekti, lesni producenti in industriji z zbirkami raznovrstnega domačega lesa in polizdelkov, lesna obrt in industrija z najrazličnejšimi izdelki in tudi kemičnimi vzorci in modeli, nazorno prikazujejo najboljše in najkakovnejše, kar je doseženo v lesni proizvodnji, obrti in industriji v znanstvenem, tehničnem in gospodarskem pogledu. Razstava »Za naš les« je visoka šola za vsakogar, ki stremi za napredkom in boljšimi časi.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 11. avgusta. 12: Plošča za ploščo — pisana zmes pesmi veselih in godbe za ples. — 12.45: Poročila, vreme. — 13: Čas, sporod. obvestila. — 13.15: Plošča za ploščo — pisana zmes pesmi veselih in godbe za ples. — 14: Vreme, borza. — 18: Za delopust (igra radijske orkestr.). — 18.40: Ženska ura: Gobe kot rastlinsko ali gozdno meso (ga. Marinka Rataj). — 19: Čas, vreme, poročila, sporod. obvestila. — 19.30: Nač. ura: Anton Gmajner: Ideja nacional. revolucije med Slovenci (ob priliki druge obletnice smrti generala Maistra). — 19.50: Zvoki z našega juga (plošče). — 20.10: Znanstveni politični pregled (g. dr. A. Kuhar). — 20.30: Pojdite z nami na Smarno gor! Posled. sporod. Rokopis: Vinko Bitenc, vodstvo: prof. Niko Kuret. — 22: Čas, vreme, poročila, sporod. — 23.15: Prenos iz Berlina: Poročilo o poteku olimpijskih tekmovalj (g. Ciril Soukal). — 23.30: Angleske plošče.

Drugi programi

Petek, 14. avgusta: Belgrad 11: 18.10 Orkestralni koncert. 20: Prenos iz Zagreba. 22: Prenos reportaže iz berlinske olimpijade. Boro Kosica. — Zagreb: Verdun, predavanje publicista Boro Kosica. — 23: Vojniški koncert Ivana Pivkova. 21: Koncert treh kitar. 22: Reportaža iz berlinske olimpijade. 22.30: Prenos pesniške glasbe iz restavracije »Eden«. — Dunaj: 19.40: Vokalni koncert. 22.10: Vojška glasba. — Deutschlandsender: 20.10 Koncert radio-orkestra in solistov. — Budimpešta: 23.30 Celokonsert s spremljevalcem klavirja. — Milan: 20.40 Komorna glasba. 22.10: Vesela muzika 22.15: Plesna glasba. — Rim: 20.40 Tridolinska opereta, nato plesna glasba. — Praga: 21 Komorna glasba. — Varšava: 20.25 III. dejanje opere »Mojsi pevec« (prenos iz Salzburga).

Prenovljena frančiškanska cerkev

Ljubljana, 14. avgusta.

Delavci podirajo danes zadnje ostanke odra pod stropom glavne ladje, tako, da bo ta ponosna stavba frančiškanske cerkve na Vel. Šmaren vsa nova in krasna. G. župnik p. Angelik Tominec je to delo podvzel in tudi končal. Lani za veliko noč je mojster Sternel začel s slikanjem stropa v presbiteriju. Jeseni je končal, delavci g. Župana pa so postavili zanimiv oder v ladjo pod stropom. Nato so stolkli star omet z že razpadlimi slikami Langusa, spomlad pa je g. Sternel nadaljeval s slikanjem. Sedaj je to delo končano, cerkev pa je še pridobila z novo prepletkano orgelsko omaro. To delo je opravil mojster Majhenič, pozlatil pa je omaro g. Slivar. Ves kor je tudi tudi novo razsvetljavo, tako, da bo sedaj frančiškanska cerkev ena najlepših cerkev v Ljubljani.

Slovesnost na Kamniškem sedlu. Prihodnjo nedeljo dne 23. avgusta se proslavi na slovesen način 30 letnica otvoritve koč na Kamniškem sedlu. Ob 10. dopoldne bo sv. masa na prostem, katero bo daroval predsednik »Aljaževskega kluba« preč. g. Vinko Zor.

Po sv. maši bo skupna molitev za vse one, ki so se ponesrečili in našli smrt v gorskih velikanih kamniških planin.

Vabljeni so vsi planinci in izletniki, da se te slavnosti v čim večjem številu udeležijo.

Grašek Josip obsojen na 3 leta in pol robije

Zaradi dveh prestopkov odušitva oproščen

Ljubljana, 14. avgusta.

Točno opoldne je bila včeraj razglašena sodba v procesu proti lastniku realitete pisarne Josipu Grašku. Za sodbo je vladalo napeto zanimanje. V dvorano št. 79, kjer je senatni predsednik g. Ivan Brelih objavil sodbo mesto v porotni dvorani, je bil velik naval občinstva. Sodbo so poslušali ne samo priprosti meščani, tudi ljudje iz boljših slojev, kakor mnogi deželani, ki so bili oškodovani za večje svoje prihranke. Med njimi je vladalo ostro razpoloženje proti obtožencu. Nekaj minut pred sodbo je jetniški paznik privedel v dvorano obtoženca Graška. Navzoča sta bila dalje državni tožilec g. Branko Goslar in branilec dr. Vlačičnik.

Med splošno tišino in veliko napetostjo je g. senatni predsednik začel čitati sodbo. Že prvi stavki so močno vplivali tako na občinstvo, kakor tudi porotno na obtoženca, ki je za nekaj minut kar klesnil.

Kratka vsebina sodbe

Sodba veli: Josip Grašek je kriv: prvo, da je v letih 1934-35 po raznih krajih dravske banovine prevzel vse v l. delu obtoženice od 1 do 205 navedene osebe za najrazličnejše zneske, od katerih je kupoval hranilne knjižice po vseh mogočih cenah po večini na dolgoročne obroke, sam pa knjižice prodajal po znatno nižjih cenah proti gotovini; II. da je izkoristil veliko sisko Ivana Hoje in mu dal odušitvo posojilo in III. da je kot tajnik Hranilnice in posojilnice v Kamniku v računskih zaključkih za leto 1928-29 vstavil napadne postavke. Zakrivil je s tem: ad I. zločinstvo prevare obroma po čl. 337 k. z., ad II. prestopke odušitva po čl. 337 k. z. in ad III. zločinstvo ponarejanja domačih listin v smislu člena 337, ter se obsodi v smislu omenjenih paragrafov na skupno kazen

3 leta in 6 mesecev robije

dalje v 300 Din denarne kazni, ki se spremeni v 5 dni nadaljnje zapora. Obsoja se v povračilo stroškov kazenskega postopanja in izvršitve kazni, ki se izreko za neizdržljive. Oprosti se plačila povprečnine. V kazni se mu vstavi preiskovalni zapor od 21. novembra lani naprej.

Zasebnim udeležencem, navedenim v obtožnici, se priznavajo zneski, za katere so bili resnično oškodovani, kakor bo to navedeno v zadevnih odškodninskih dekretih. Glede višjih odškodninskih zahtevkov se zavračajo na pol civilne pravde. Na civilno-pravno pol se prav tako zavračajo vsi oni oškodovanci, ki se niso pridružili kazenskemu postopanju. V smislu S-a 280 k. p. pa se obtoženec oprošča od obtožbe zaradi prestopka odušitva v slučajih Stanka Zdešarja in Cirila Jerale.

Koncertno življenje v povojni Rusiji

(Nadaljevanje.)

Vokalni koncerti

Povsod, kjer se ljudstvo udeležuje javnega življenja, je petje potrebno. Zlasti pa velja to za gibanje, kot je revolucija; in pri ruskem narodu, ki je glasbeno zelo nadarjen, se je to vršilo še v večji meri. Danes množica poje največ v svojih diletantskih društvih v okviru takozvane »samodjelatelnosti«. Umetno glasbo pa gojijo številni državni zbori. Med njimi je zlasti znan državni sovjetski zbor iz Moskve, ki je letos meseca maja nastopil na dveh koncertih v Pragi. (Na obeh si lahko uspelih koncertih mešanega zbora je bilo jasno, da Rusi danes daleč prekašajo vso Evropo v pevski kulturi. Zbor je mojstrsko vodil A. V. Svješnikov, »zaslužni narodni umetnik«.)

Zbori izvajajo s sodelovanjem filharmonij tudi velike koncerte. Ob Bachovem jubileju so izvajali njegovo »Mašo v h-molu« ter »Pasion sv. Matevž«, ob Händlovem jubileju pa njegovega »Samsona«. Studio MHT (Moskovski hudožestveni teater) je sestavljen poseben vokalni kvartet (Grigorjev, Popov, Fedorov in Ignatjev), ki je tudi v inozemstvu cenjen. Poleg težkih umetnih skladb je

kvartet izvajal tudi pesmi iz sporedov delavskih in ljudskih zborov ter narodne pesmi vseh sovjetskih narodov v kvartetni priredbi. S tem je mnogo pripomogel, da so diletantski zbori s primerjajem dvignili stopnjo svojih izvedb.

Koncerti v Eremitaži

Nekaj posebnega imajo leningrajski poslušalci glasbe. To so zgodovinske prireditve, ki se vršijo v stari, veličastni carski »Eremitaži« v Leningradu. Eremitaža je bila prvotno baročno gledališče. V tem okolju, ki sega daleč nazaj v preteklost, se vršijo stalno razstave starih in neobičajnih glasbil, dalje operne in baletne predstave najstarejših skladateljev v prvotnih nošah, sceni in izvedbi (n. pr.: »Sera padrona«). Prav tako so tu izvajani zgodovinski stilni koncerti, ki so skrbno sestavljeni: »Francoska glasba v dobi razcveta in propasti feudalizma« — »Paganini in razvoj virtuosnega sloga v romantični glasbi« — »Nemška glasba v dobi imperializma« itd. Tako se tu zgodovina spreminja v sedanjost in stari carski svet služi izobrazbi ljudstva. H. R. [Konec.]

Logaška rodbinska drama pred senatom

Ljubljana, 14. avgusta.

Mali kazenski senat je danes sodil tri tatove in vlomilce, ki so zakrivilili le malenkostnejše tatvine in vlome, a so stari grešniki. Prejeli so za svoje tatvinske podvige primerne nagrade v obliki večmesečne zaporne kazni. Nato je danes dopoldne gledala razprava o tožbi proti samskemu, 24letnemu ključavničarju Jožetu Papežu, rojenemu v Kamni gori pri Trebnjem, pristojnemu v Ljubljano. Obtožen je zločina poskušenež umora.

Ozadije tožbi tvori rodbinska drama, ki se je razpletala v Logatcu. V Rodicah rojeni delavec Viljko Jerin je 1. septembra lani poročil brkno, 21 letno Zoro Pajkovo. V zakonu je sprva vladala harmonija. Kmalu pa so se pričeli pojavljati kratki domači prepri. Zakonca se nista razumela in Zora je letos 28. aprila pobežnila svojemu možu najprej v Ljubljano. Vrnila pa se je v Logatec, kjer se je sestala s svojim starim znancom, obtoženim Jožetom Papežem. V Kramarjevem hotelu sta se nastanila. Mož Jerin je izvedel, da se je žena vrnila. Poiskal jo je pozno v noč 3. maja. Jerin je nagovarjal svojo ženo, da bi se z njim vrnila na dom. Ubogala ga je in odšla z njim proti domu. Za njima pa je prišel obtoženec in na cesti je oddal

iz neposredne bližine proti Jerinu strel iz samokresa, ki je Jerina zadel nekaj centimetrov nad srcem v levo prsno stran. Prepeljan je bil Jerin v ljubljansko bolnišnico, kjer se je zdravnikom posrečilo Jerina ohraniti pri življenju. Po mnenju sodnega zdravnika-izvedenca bi bila smrt neizogibna, ko bi projektil zadel kako glavno žilo nad srcem.

Obtoženec Jože Papež in žena Jerinova sta še ponotič pobežnila proti Planini in nato čez mejo v Italijo. Ko je obtoženec izvedel, da ni emrtno ustrelil svojega tekmeča in da je Jerin že okreval, se je vrnil v Jugoslavijo, kjer so ga aretirali in izročili sodišču.

Slično, ko v preiskavi, se je tudi danes zagovarjal obtoženec Papež. Priznal je, da je streljal proti Jerinu in ga zadel. Samokras je potegnil samo iz žepa, da bi prestrašil Jerina, ki je grozil svoji ženi in ga je Jerinova prosila, da jo reši pred možem.

Državni tožilec dr. Julij Fellahar je v obtožbi naglašal, da je obtoženec Papež hote in premišljeno streljal proti Jerinu in da je imel namen svojega tekmeča ubiti. — Razprava ob zaključku lista še traja.

Otroci in slaboumni govore resnico?

Kje se dajo iskati vzroki požarov na Dravskem polju

Sv. Marjeta na Drav. polju 13. avgusta.

Ko je pred dnevi gorelo nekje »za porečjem«, je naš slaboumni hlapec, ki ni za drugo kakor za jaso, govoril našim malčkom:

»Veš Ivanček, mi doma nikdar nismo pogoreli. Ne, kar jaz pomnim ne, kar pomnijo moji starši in tudi prej nikdar ne. Pa zavarovano imamo vedno, ker lahko udari strela, pa nam vse zgori. Veš, če pa vse zgori, pa moramo iti za berače! Vsaj 60 let, pravijo moja mati, imajo že zavarovano, in vedno točno plačujejo. Pa, ko bi jaz bil doma, bi bilo drugače. Ne bi imeli več lesene, s slamo pokrite bajte. Lepo, visoko, z rdečo opeko krito, zidano, z velikimi in svetlimi okni. Nihče nima več lesene skoraj, samo mi in še nekaj drugih. Veš Ivanek, prej je bilo mnogo lesenih in sta-

rih hiš, pa so vse zgorele. Sedaj so pa vse lepel! Ivanček je stekel, da zavrne kravo s sosedovega vrta, hlapec pa je še modroval: »Pa še denarja jim nekaj včasih ostane!...« Ivanček se je vrnil in zamisljeno rekel: »Jaz bi pa tako napravil: najprej bi jo visoko zavaroval, potem pa zažgal! Zavarovalnici bi rekel, da je nesreča ali pa, da nič ne vem, pa bi dobil denar, da bi si lepo hišo postavil. Pa bi bilo, jelite, strice?«

Ko sta se tako pogovarjala za grmom v senci, ju je vzdaj poslušal njun gospodar oziroma oče. »Kaj se bosta le take neumnosti reči menila! Saj vidva nič ne vesta! Domov ženita sedva, enajst je že ura!...«, šel je na polje in si mislil: »Otroci in slaboumni resnico povedo, drugi si jo le mislimo...«

Obletnica strahu in groze

Jesenice, 14. avgusta 1936.

Danes pred devetnajstimi leti so Jeseničani, Belani in vsa radovljška okolica preživeli dan, kakršnega niso še nikdar in si ga tudi nikdar več ne želijo. Italijanska fronta je bila v avgustu leta 1917 čisto blizu Jesenic, značne črte komaj 30 kilometrov. Saj se je slišal sleherni topovski strel sem od Krna in Rombona. Na italijanski strani so dobro vedeli, da so Jesenice važno železniško križišče in da tod prevaža avstrijska in nemška armada svojo vojsko. Vedeli so pa tudi, da tovarna Kranjske industrijske družbe izdeluje vojni material vseh vrst. Dasi je bilo letalstvo v pričetku vojne še jako primitivno, se je pod silo razmer tekom treh let razvilo in zlasti Italijani so s svojimi Caproniji leteli že na velike razdalje. Avstrijsko vojno poveljstvo je slutilo, da bo sovražnik poskušal ogroziti Jesenice in tovarno, zato je že zdavno pred gornjim datumom postavilo obrambno baterijo nad tako zvano Stražo med Jesenicami in Javornikom. Pozneje je sledila tej še druga, ki je stala pod Miroc nad kolodvorom, kjer se še danes vidijo betonirani podstavki za topove.

Nepričakovano se je 15. julija okoli desete ure dopoldne oglasila sirena. Obrambni topovi so grmeli, o zadetju seveda ni bilo govora, ljudstvo je kričalo, ker so kosi izstreljenih šrapnelov padali vsenaokrog. Italijanski aeroplan pa se ni zmenil za streljanje, plaval je tik nad baterijami in nekako pri Hrušici zavil proti jugu in čez fronto.

Dne 14. avgusta jutraj, malo pred sedmo uro je pa završalo, tedaj ni bilo treba siren in tudi kanonov ne, saj je bil ropot petnajstih aeroplanov tolikšen, da je vsakdo vedel, zdaj gre za res. Ze so padale bombe, rušile hiše, trgale železne plošče v tovarni, vmes pa grmeli topovi, z eno besedo, bil je praveči sodni dan. Bombe so ubile dvoje ljudi, a razrušile tri hiše.

Ko je ropot aeroplanov ponehal, so ljudje prišli iz svojih skrišališč. Ko se je zvedelo, da sta padli dve smrtni žrtvi, se je vseh polastila groza. In ne brez vzroka. Ob oni popoldne so se Caproniji zopet pripodili sem od Bleda ter zmetali velikansko število bomb, ki pa so bile večinoma vžigalne. Ko je tudi ta napad minil, so se pokazale posledice. Vsi vrhovi severno Jesenic so bili v ognju, nekateri teh so goreli kar štirinajst dni. Hkratu pa se je širila grozna novica, da je vsa Koroška Bela v ognju, kar se je potrdilo tudi kot resnično. Nad štiridesetimi gospodarjem je pogorelo vse, tudi župna cerkev je že gorela, pa so jo vendar rešili.

Dravsko polje

Sv. Marjeta, 13. avgusta.

Rače. Na podlagi revizije občinskega poslovanja, ki jo je izvršila od 6. do 8. febr. t. l. banska uprava, in pri kateri je našla mnogo nerednosti manjšega in večjega obsega, je bil g. Janez Kirbiš kot predsednik občine, razrešen. Na seji dne 12. t. m. je k vsemu pripomnil g. Kolman iz Slivnice, da bi moral s svojim premoženjem jamčiti za svoje delo vsak, kdor upravlja občinsko gospodarstvo. Obširno in zanimivo poročilo revizorja banski upravi o stanju občine, se je prečitalo na gornji seji. Njega vsebina bo za kake občinske ali druge volitve zlata vredna. — Na isti seji se je govorilo o podpori 80.000 dinarjev iz Bed. fonda za resio Slivnica—Radirel—Ranče. Baje se tu vozi krompir, koruza, buče, čeprav ni večjih naselbin. Za cesto Ravno polje—Sv. Miklavž je pa obljubljenih 25 jurjev, in je sedaj radi slabega stanja neuporabna. Opaža se manjka, da hočejo vsi graditi ceste na Pohorje, če je potrebna ali ne.

Vandalizem. Nekaj zaslepljeni človek je iz sovrastva porezal nekim kmetom v Sv. Marjeti brajde, Lovru Bohaku pa novo zasajeni vinograd. Sram ga naj bo, bo že prišlo na dan! Vsi ga poznajo! Na Svine gore iz vsega Dravskega polja radi romajo. Da so se letos zbrali za tri avtomobile, je lepo, ni pa zanesljiva vožnja s tremi tovrstnimi avtomobili. Kdo bo trpel škodo, ako se samo en voz s 40 potniki ponesreči? In še brez oblastnega dovoljenja se čisto ti »avtopodjetniki« spustijo na pot.

Framsko gasilno društvo obhaja 15. avgusta na slovesen način 50-letnico plodonosnega dela, česar se bo udeležila vsa mariborska gasilska župa. Blagoslovili si bodo lep prapor.

V ptujskem okraju bodo morali na veselica vabila napisati tudi tole: »Osebnost varnost in prostost zajamčeni! Vsak pretep bo v kati zadušeni, torej ne bo tepeža!«

Rački predsednik občine g. Janez Kirbiš je po banovi naredbi odstopil; posle vrši podpredsednik. Oba izvirata iz JNS časov.

V Sv. Marjeti imajo križ. Dosedanja šola razmeram, oz. razredom, ne ustreza. Poskusili so namestiti en razred v verando — gostilniški prostor g. Finžgarja, ali v hišo g. Fr. Šreita ali v župnišče, ki je sicer najlepši prostor in ga že mnogo let precej nekoristno izrabljajo. Preureditve so potrebne povsod in izgovor, ki ga imajo Trnčani, češ, da nečjo marječki soseski pomagati župnišča, je zelo neumestno. Ne gre za sosesko, ampak za blagor otrok. V marsikateri priliki, ko bi se mogla vas dvigniti, bodisi v kulturnem, civilizacijskem ali kakem oziru sploh, mnogi veljaki ostanejo brez pametne misli... S podporo, ki so jo dobili, bi bili župnišče že lahko preuredili. Pričakujejo rešitve v tem pogledu!

Klanec Sesterže—Mostčno že dalje časa urejujejo. Zemlja pa je tukaj suha in melika kakor moka in se je nasip v dolžini 10 metrov nenadoma porušil. Sedaj bodo vse betonirali. Delavci dobijo 2 dinarja od ure — pri svoji hrani.

Ptuj

Ptuj, 13. avgusta.

Ponesrečen kolesar. Nevarno se je ponesrečil 17-letni Ivan Kamp, ključavničarski vajenec iz Grajene. Vozil se je iz Ptuja proti svojemu domu in padel s kolesa v občestni jarek, kjer je obležal s težkimi notranjimi poškodbami. Ptujski reševalci so fanta spravili v bolnišnico.

Zagonetno nočno streljanje. Preteklo noč se je vračala posestnica Marija Kokot v družbi s svojim sinom in dvema hčerkami iz Zavrca na svoj dom v Turški vrh. Med potjo je družina srečala gručo neznanih moških, ki so opazivši družino, začeli streljati na omenjene štiri osebe. Padlo je nešteto strelcev, od katerih je eden zadel Marijo Kokot v nogo, njena hčerka Julijana pa je dobila kar 3 strele in sicer v prsi, v vrat in v nogo. Poškodovano mater in hčerko so takoj prepeljali v ptujsko bolnišnico. K hčerki poškodbe niso smrtnovarne in je upati, da bosta obvedle okrevale. Za zagonetnimi strelci so orožniki uvedli obširno preiskavo.

Naročajte in širite

„Slovenski dom“!

Olimpijske igre na platnu:

Film o vseh olimpijskih igrah

500 kilometrov poti bi se dalo pokriti s filmom, ki ga bodo osvetlili kino operaterji pod vodstvom Leni Riefenstahl ob vseh svečanostih olimpijskih iger v Berlinu. 40 operaterjev je stalno na delu, pa še mnogo dela čaka izdelovalce tega velikega filma doma, ko bodo razvijali, kopirali, rezali in lepili posamezne dele filma v en trak, ki ga bodo potem vrteli kinematografi po vsem svetu. Največ časa bodo zamudili pri pregledovanju vsega dolgega traku. Saj so film, ki so ga posneli lansko leto ob velikih svečanostih narodno-socialistične stranke v Nürnbergu, ki je bil po dolžini kar petkrat krajši, pregledovali in lepili devet mesecev. Do konca prvega tedna olimpijskih tekem so operaterji navrtali 251.000 metrov filma. Od tega so vsak dan sproti odbrali le 15.000 metrov. Že to je dalo veliko dela in truda. Če pa

hočejo iz tega narediti en film v oni dolžini, kakor ga običajno vrte naši kinematografi, potem nastaja vprašanje, če se bo to sploh dalo narediti, da bo film prikazoval celoten pregled tekem, obenem pa da ne bi bil preveč razsekan.

Operaterji - akrobati

Veliko in koščljivo nalogo imajo pri tem delu posebno kinooperaterji. V vseh sportnih panogah morajo posnemati film in povsod morajo posneti najvažnejše trenutke. Najtežje je zanje posnemati tek na 100 metrov. V skoro desetih sekundah so tekači pretekli to progo in operater je moral ves ta tek posneti film. Naredil je od tega teka tako dolg film, da bi ga pri predstavi morali vrteti pet minut. In če pomislimo, da je film, ki izpolni

ves program kinematografske predstave, dolg okrog 3000 metrov, vemo, da bomo v končnem filmu videli le nekaj momentov iz tega teka. Bistvo vsakega takega posnetka tiči v tem, da se naredi čim večji in iz največje bližine. Pri tem mora velikokrat premagovati velike težkoče. Zato so to uredili tako, da operater, da ne bi oviral tekmovanja odnosno tekmovanje njega, leže v jarek ob progi ali preži nad progo in fotografira.

Za uravnavanje ostrine je najbolj prikladna lega spodaj. V velikem olimpijskem stadionu so v ta namen nalašč izkopali jarka, in vsenaokoli po globli obhodno pot. Če posnemajo tek od strani, slikajo s kamero na tračnicah, ki hiti nekaj metrov pred tekmovalci. Za dolge proge montirajo filmski aparat na posebno pripravo, ki jo vleče potem motor nekaj metrov pred tekmovalci vse do cilja. Teke na dolge proge je posnemal znani filmski operater, ki je vrtel film tudi na Himalaji, Höcht. Pri kolesarskih dirkah omogoča tek pred dirkači poseben motociklist, ki ima na svojem hrbtu montiran filmski aparat. Posebno zanimivo je slikanje skokov v vodo. Te morajo slikati seveda od strani in sicer tako, da se operater s kamero istočasno s skakalcem spušča po poševni vrvi in se spuсти z njim vred tudi v vodo, kjer skakalca slika s posebno kamero za slikanje pod vodno gladino. Prav tako ga spremlja tudi nazaj na površje vode. Pri slikanju plavanja nosi operater poseben gumijast čoln, ki ga vlečejo od nasprotne strani. Na tekočih rekah pa uporabljajo v ta namen motorne čolne. Pri konjskih dirkah pa montirajo aparat na osebni avtomobil, ki drvi pred konji.

Nemška tehnika triumfira

Za tako snemanje morajo biti tudi vse priprave tehnično na visku. Fotografski aparati morajo biti izboljšani do zadnje možnosti, imeti morajo objektivne z velikimi žariščnimi razdaljami, z veliko svetlobno jakostjo, da morejo slikati tudi ob mraku, zvečer in ob izredno oblačnem vremenu, imeti morajo mnogo vrst rumenic, da dosežejo prave barvne odtenke. Napraviti so morali nekaj deset vrst filmskih aparatov, ki se dajo pritrditi na vsak predmet, s katerega je mogoče slikati. Nemci so za te olimpijske igre napravili tako tehnično dovršene aparate, da morejo od vseh strani in iz vseh položajev verno posneti vsako športno disciplino tako, da bo gledalec v kinematografu mogel točneje slediti poteku vsakega tekmovanja, kakor pa gledalec na olimpijski tribuni. Velika je tudi umetnost prave izbire in sestave olimpijskega filma, da iz majhnih delcev sestavi dokončan film, ki bo znal gledalcem predločiti pravo sliko in pregled vse olimpijade.

V fotografski tehniki že od vsega početka vodijo Nemci. Z letošnjo olimpijado se hočejo še posebno postaviti pred svetom. Zato so postavili na prežo vse priprave, ki jih pozna današnja tehnika, ne morda samo zato, da bi pokazali svetu izredno višino svoje tehnike, temveč tudi veliko in popolno organizacijo, po kateri se letošnje olimpijske igre v vsakem pogledu odlikujejo.

Foto amaterji pozor!

Nudimo Vam po najnižji ceni popolnoma nove krasne foto albume, foto oglične, navadne albume za razglednice ter spominske knjige.

Bogata zaloga Konkurenčne cene

Prodajalna H. Ničman

Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2

Umirajoče mesto

Transvaalska prestolnica Johannesburg obhaja 50 letnico obstoja. Julija 1886 je zagledala svet kot mala vasica ali prav za prav taborišče iskalecev zlata. Zdaj pa je največje afriško mesto z nebotičniki, parki, muzeji in enim milijonom prebivalstva. Število belokožcev znaša 300 tisoč. 300 izmed 700 tisoč črncev deluje v zlatih rudnikih. Zlato je tudi ustvarilo mesto. Pustolovec George Walker je nekoč jahal skozi razsušeno, z grmovjem porasčeno stepe na tem kraju. Konj je slučajno razbil s kopitom kamen na cesti. Notri je zagledal jahač rumeno kovino. To je bilo prvo v Južni Afriki najdeno zlato. Kakor vedno, je umrl tudi Walker v revščini. A 15 let pozneje je že izbruhnila vojna med Buri in Angleži za ta zlata polja. Od tedaj je doživela dežela velik razcvet. Angleži so po zmagi opremili rudnike s stroji in že leta 1927 dobili za 27 milij. funtov sterlingov zlata. Lani sta plačala dva največja rudnika skupaj 10 milij. funtov samega državnega davka. A ta slava se že nagiba h koncu. Strokovnjaki so zračunali, da vsebujejo ležišča za 2 milijardi funtov zlata in bodo izčrpana najpozneje v teku 40 let. Več manjših rudnikov je že opuščeni. Ko bo doletela ista usoda tudi velike rudnike, bo izgubil Johannesburg življenjsko pravico. Prebivalci bodo morali kam drugam, da bi služili kruh.

Odrezav vratar

Vroči meseci so usodni za umobolne. V Parizu imajo navado obiskovati vodilne osebnosti, ki jih morajo z najbolj čudnimi zahtevami. Vrtar francoskega predsednika je tako vreden slikih obiskov, da ne smatra za potrebno klicati reševalni voz. Ta teden ga je nagovoril neki dobro oblečen prieten: »Moram takoj videti predsednika. Usoda Francije je na kocki! — Vrtar je mirno vprašal: Kaj hočete? — Jaz sem brat Jeanne D'Arc. Poslala me je v vaši zadevi! — Vrtar je mirno pogledal na uro: Morate pohiteti! Predsednik je pravkar odpotoval v Rouen, kjer bodo sežgali vašo sestro na grmadi. Imate samo pol ure do vlaka. — Solidni gospod se je zahvalil in takoj poklical avtoizvoščaka, da bi ga odpeljal na kolodvor.

Prizor z waterpolo tekme med Madjarsko in Nemčijo, v kateri so zmagali Madjari z rezult. 3:2

Pogreb marksistične znanosti

Prosvetni komisar Bubnov je zaključil letošnji X. kongres Komsomola z odgovorom številnim kritikom sedanje sovjetske šole. Bubnov je odkrito priznal, da žalibog odgovarjajo resnici vsi napadi na nizko stanje sedanje izobrazbe in nepravilnosti vzgojiteljev. Toda sedanje stanje je pač posledica skoro 15 letnega neomejenega gospodarstva skupine levičarskih komunistov z nekdanjim voditeljem zgodovinarjem prof. M. Pokrovskim na čelu. Kaj vse so počeli! Naj govorijo dejstva. Leta 1923 je spisal kongres srednješkolskih nastavlencev spomenico o nujnosti obnove zgodovinskega pouka. Pokrovskij je odgovoril: »Boste že počakali, dokler ne bomo spisali marksistične zgodovine!« Prevedel je Zadržni založbi tisk samoizobrazbi namenjenih razprav raznih strokovnjakov s knjigo prof. Platonova o Petru Velikem na čelu. »Bolje je, da sploh ne ve ničesar o mladini o ruski preteklosti, kakor da čita spise, ki ne izrabijo pre-

teklost za utemeljitev naših naukov!« V istih letih, v zvezi z Leninovo Novo ekonomsko politiko, so prosili starši, da bi se obnovil matematičen pouk. Pokrovskij je odgovoril: »Matematika nas ne zanima, ker ni prožna s proletarsko ideologijo. Otroci se bodo navadili računanja in drugega tudi mimogrede, če se bodo učili kemije, fizike in mehanike.« Prav tako je bilo prepovedano predavati rusko književnost in slovnico. »Otroci se bodo naučili pravilne rusčine tudi pri čitanju nekdanih spomenikov revolucije borbe pod carjem. Lepa književnost je poplava, ki bi samo zameglila razredno zavest. Če ne bo poznala mladina klasike, bo na boljšem, ker bo postala dovzetnejša za komunizem.« Naše šolstvo je životarlilo skozi 15 let pod pritiskom teh levičarskih zablod. Sploh je čudež, da se je nam posrečilo v kratkem času prelomiti s to napačno miselnostjo. (Komsom. Pravda od 28. junija t. l.)

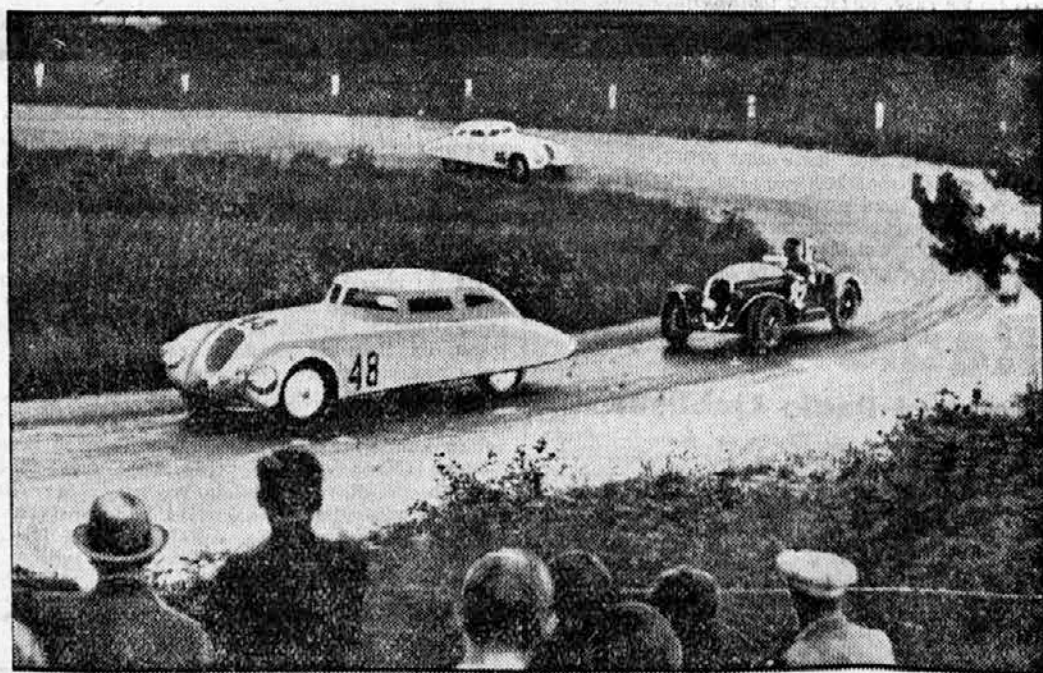
Razkosan draguli

Farmer Jacob Jonkheer je našel januarja 1934 v Južni Afriki velikanski briljant. Tehtal je po bruenju 726 karat in pod imenom »Jonkheer« na čast najditelju zavalzel četrti mesto med svetovnimi dragulji. Newyorški draguljar Winston, ki ga je kupil za en milijon dolarjev, se je kmalu prepričal, da ga ne bo v stanu z dobičkom prodati naprej. Kamen je bil predrag za vse maloštevilne ljubitelje in celo maharadže iz Indije. Winston je naposled sklenil, da bo razkosal draguli. Odpeljal se je na Nizozemsko, kjer opravljajo stare ugledne židovske trditve slične posle. A vsi brusilci so se zbalili velike odgovornosti. Winston je bil srečen, ko je naposled sprejel naročilo svetovnoznani strokovnjak Lazar Kaplan v Bruslju. Kaplan je prevzel dragulj lanskega junija in skoro leto dni s povečevalnim steklom v roki raziskoval smer onih stranjih žilic, ki so bile merodajne za usodo zaklada. Posnel je v tem času nad en tisoč mavčnih odlitkov in izdelal 16 posnetkov. Šele potem

je pred enim tednom zaupal posel svojemu 24 letnemu sinu in ni odmaknil oči od njegovega rezila. Srečno sta zaključila večdnevno naporno delo. »Jonkheer« se je spremenil v tri večje in devet malih briljantov čudovite plave barve. Winston je perprčan, da bo za njih dobil vsaj dva milijona dolarjev.

Obsodba

Moskovski mesečnik »30 dnejev« prinaša anekdoto o Pavlovu. Slavni fiziolog je hudo sovražil dunajskega Freuda, češ, da je zamenjal pravo znanost za reklamo. Vedno se je namrdnil, če je kdo govoril o Freudovih odkritjih. Profesor M. je nekoč pripovedoval v odmoru med sejo v Akademiji znanosti o svojem potovanju v inozemstvo, odkoder se je povrnil. Govoril je o velemešnem ponočnem življenju in čarovnikih, ki nastopajo na »malih odrih«. Pavlov ga je nenadno prekinil: Povejte, ali niste videli na kakem velesjemu tudi Freuda? Ta mora imeti uspeh...

Nemški avtomobili »Adler« na dirki za pokal belgijskega kralja. Srednji avto je ital. »Fiat«

Zeleni pekel

»Veš, ni vsakomur dano, da bi lahko dokazoval svoje junaštvo. Vzel bom največjo lečo. Prišel boš na sliko z vso svojo postavo.« Zatisnil sem oči.

»In« je nadaljeval zmagovito, »dobil boš tudi eno sliko za svojo knjigo.«

To je zadevo odložilo.

Tista zverina je bila črna kača z velikimi luskinami, neokretna, kakor vse strupene kače v Južni Ameriki. Ležala je v zaboji, ki je bil zavarovan z mrežo za komarje. Z glavo je jezno suvala proti zapreki in pri tem neprestano migala z jezikom. Njen gospodar, lastnik trgovine, jo je previdno izpustil iz zapora na pesek in me je pričakujoče gledal.

Blížal sem se ji malo boječe. Na veliko začudenje pa sem zapazil med luskami brezštevila garapat, ki so bile že dodobrega nasesale. Kljub temu pa se kači nisem ponudil, da bi ji odstranil te mušice.

Ko smo začeli s predstavo, smo zaigrali na gramofon neki španski napjev, da bi se kača čutila bolj doma. Oprezoval sem na trenutek, ko je vtaknila glavo v šop trave, potem pa sem jo zahrbtno pograbil od zadaj in jo vrtel okrog glave, ker sem upal, da jo bom tako zmešal. V začetku se je do glasbe vedla docela brezbrizno. Celo, ko sem jo držal tik nad gramofonsko ploščo, ki se je naglo vrtela, ni postala pozorna.

Šele čez dolgo časa se je začela polagoma, toda z veliko vztrajnostjo vzpenjati pokoncu.

»Dobro,« je dejal Bee Mason in vrtel ročico svojega aparata.

Naslednje tri minute sem iz dna duše blagroval, da so kače tako zaspane in neokretne. Kmalu sem zapazil, da so njene vzpenjalne sposobnosti in poskusi precej počasnejši, kakor pa moje zapestje. To mi je spet vrnilo zupanje, da sem se pred aparatom pačil na najljubeznivejše načine.

Ves čas pa je nad nami, kakor hudouren oblak viselo vprašanje, kako bomo svojo prtljago prevažali. Zase, za prtljago in za naše štiri služabnike smo rabili 18 tovornih živali.

Toda, kakor mi je Urlo pripovedoval že na parniku, so bili mežgi v gornjem teku Paragvaja redka prikazen. Tiste, kar bi nam jih manjkalo, bi jih lahko za silo nadomestili s konji in voli. Toda pri potovanju, ki je dolgo nad 500 milj, so mežgi edina bitja, ki vzdrže tak napor.

Prebivalci v Gaibi so kar naprej zatrjevali, da nam zelo slabo kaže, če ne bomo dobili zadostnega števila mežgov. V Gaibi jih je bilo mogoče kupiti samo pet. Zato se je Urlo z barko odpeljal po reki navzdol, da bi poskusil, če jih bo tam kaj dobil.

Cez kratek teden se je vrnil s štirimi mežgi in z zelo neugodnimi poročili. Da bi dobil več živali, je bilo trenutno docela nemogoče. Živa duša ni hotela nobene prodati. Farmerji so jih imeli prav toliko, kolikor so jih

sami potrebovali. Noben denar ni mogel teh samotarcev zapeljati, da bi se ločili od svojih živali. Za človeka, ki prihaja le redkokdaj v mesto, ima denar presenetljivo malo vrednosti.

Zato smo bili prisiljeni, da smo si kupili šest malih domačih kljuset in šest muhastih volov.

Ko je tako tekkel dan za dnem, je vse bolj izginjalo naše zaupanje, da bomo tigrovca še kdaj videli. Odkar smo se na tistem pomolu poslovili od njega, nismo slišali več niti besede o njem. Ker ni bilo nobene možnosti, da bi stopili z njim v zvezo, nismo že nič več računali na to, da bo prišel.

Blížal se je oktober. Če bi hoteli še pred začetkom deževja doseči Santa Cruz, nismo smeli nič več izgubljati časa. Že je polagoma grmel, se bliskalo in treskalo, ljudje, ki so pokrajino poznali, so nam v Gaibi pripovedovali, da dež lahko nastopi vsak trenutek. Nejevoljno smo se odločili, da bomo sami poskusili svojo srečo.

Mislil, da so nas domačini gledali tako, kakor nekake potujoče cirkuške ljudi. Pogosto so stavili na to, ali je naša ekspedicija izpeljava ali ne. Stave so se glasile 5:1, da ne bomo uspeli. To je naš sklep še bolj utrdilo.

Z ošabnim izrazom smo se postavljali pred njimi, kakor ljudje, ki bodo ali svoj cilj dosegli, ali pa šli pri poskusu po gobe. Nekega večera smo imeli razburjen sestanek in smo s svetimi prisegami obljubili, da bomo rajši s

svojimi trupli pripravili jastrebom poceni kosilo, kakor pa da bi se izpostavili zasmehovanju civilizacije.

18. oktobra je bilo vse pripravljeno. Živali so bile obložene, tovarna sedla napolnjena s hrano in obleko. Gosta množica ljudi se je zbrala, da bi nam zasmehljivo rekla zbogom.

Nenadno pa je Urlo zasenčil oči in pokazal na jezero. Voda je bila nemirna, skoraj tako nemirna, kakor pri našem prihodu. Sonce je zlatilo vihrajoče vrhove. Kake tri kilometre je bilo videti predmet, velik kakor svinčnik. Z njegovega zadnjega konca je molela visoka postava.

Čudili smo se spretnosti in drznosti tiste ga moškega, zato smo se vsi gnetli k bregu ter napeto sledili vsakemu njegovemu dihanju.

Kdor je že poskusil, da bi pri čisto mirnem vremenu krmaril čoln, narejen iz enega debela po mrtvem rečnem rokavu, ali po kakem zalivu, ta lahko sodi, kakšnega poguma, kakšne vztrajnosti in kakšnega čuta za ravnovesje je treba, če hoče človek tak čoln voditi v viharju. Pena je škropila čez kljun čolna, ki je zaradi bremena na zadnjem koncu molel visoko iz vode.

Ko je bil čoln še daleč od nas, smo že lahko slišali, kako ploska veslo po vodi. Z močnimi udarci, enkrat na desno, enkrat na levo, je možki uravnaval konico čolna, ob katerem so se lomili razpenjeni valovi ostro proti naskakujočim vodam. Sredi silovitega odobravanja je pristavil: